

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2022

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 1.10.2021 § 71 hyväksymän viimeisimmän muutetun hallintosäännön 8 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasoilla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2022. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

5=onnistunut kiitettävästi

4=onnistunut hyvin

3=onnistunut tyydyttävästi

2=onnistunut huonosti

1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA:

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa tehdään yhteensä tuhansia viranhaltijapäätöksiä vuoden aikana. Osa päätöksistä on julkisia ja osa salaisia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa tulee vuosittain 2-3 selvityspyyntöä Aluehallintovirastosta, selvityspyynnot koskevat sekä yksiköiden toimintaa että viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden viranhaltijoiden päätöksiin ei ole käytetty otto-oikeutta.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden esimiehille sekä viranhaltijoille järjestetään toimialaan liittyvää koulutusta erityisesti silloin, kun toimialaan liittyvät lait muuttuvat. Kuntaliitto sekä Aluehallintovirasto järjestävät hallintoon ja erityisesti muuttuviin lakeihin liittyvää koulutusta, joihin esimiehet osallistuvat.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Hyvinvointilautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa vuodelle 2022 oli -3 469 583 euroa ja toteutuma -3 417 662,78 euroa, toteutuma on 98,5 %. Toimintakate toteutui 1,5 % muutettua talousarviota parempana.

Lautakunnan tilinpäätöskertomuksessa vuodelta 2022 arvioidaan tavoitteiden toteutuminen, varojen käyttö sekä toiminnan tuloksellisuuden ja organisaatiomuutoksen toteutumisen

seuranta. Perustelut tavoitteiden toteutumiselle tai toteutumatta jäämiselle esitetään tilinpäätöstä käsittelevässä pykälässä.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakkoinnissa?

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin toimialue jakaantuu tulosalueiden osalta kahteen toimielimeen: sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan.

Hyvinvointilautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat kirjasto- ja kulttuuripalvelujen ja hyvinvointi- ja nuorisopalvelun tulosalueet.

Vihdin kunnan riskienkartoitus on vuodelta 2010 ja edellä mainitut lautakunnat esittävät toivomuksenaan kuntatasoisen riskienkartoituksen päivittämisen. Lisäksi toiveena esitetään selkeät lautakuntaakohtaiset ohjeet riskienkartoituksen tekemiseksi.

Valmiussuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaisesti ja siten varmistetaan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden eri sektorialueilla työyksiköiden turvallisuussuunnitelmien päivitys.

Turvallisuussuunnitelmiin sisältyy työyksiköiden riski- ja uhkatekijät. Lisäksi turvallisuussuunnitelmissa on ohjeet, kuinka varaudutaan riski- ja uhkatilanteisiin.

Valmiussuunnitelmassa on mainittu, ketkä viranhaltijat ovat vastuullisia valmiussuunnitelman päivityksestä. Sivistys- ja elinvoimapalveluiden viranhaltijat osallistuvat oman toimialansa

turvallisuus – ja riskienhallintakoulutuksiin silloin, kun tällaisia tilaisuuksia järjestään joko kunta- tai valtakuntatasoisesti.

Vihdin kunnassa työsuojeluorganisaatio tekee säännöllisesti työoloihin liittyviä tarkastuksia eri työyksiköihin. Sivustus- ja elinvoimapaalveluiden työyksiköissä käydään läpi työsuojeluorganisaation laatimat raportit. Lisäksi raporteissa mainitut korjaus- ja parannuskohteet pyritään hoitamaan kuntoon yhteistyössä ao. toimialojen kanssa.

Esimiehet saavat sähköisesti tiedot oman sektorinsa läheltä piti- ja työtaturma – ilmoituksista. Yksiköiden esimiehet käyvät ilmoituksia koskevat asiat läpi työyhteisössä. Näiden ilmoitusten avulla on mahdollista saada tietoa niistä riskeistä, joita sivustus- ja elinvoimakeskuksen alaisessa toiminnassa on. Läheltä piti- ja työtaturma –ilmoituksien määrä sekä keskeiset teemat raportoidaan henkilöstöraportissa vuosittain.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetykset tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonalisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Vihdin kunnan toimintasäännön mukaan tulosalue-esimies tekee päätöksen irtaimen omaisuuden poistoista ja luovutuksesta alaisensa viranhaltijan esityksestä. Toimintasäännössä on myös mainittu viranhaltijoiden hankintoihin liittyvät säännöt ja rajoitukset.

Vihdin kunnassa on viranhaltijoille olemassa ohjeet hankinnoista ja hankintojen tekemiseen on mahdollista saada asiantuntijan opastusta.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kunnan hallintosäännössä ja toimintasäännössä on määritelty sopimusten vastuullisuussuhteet. Sopimushallinnon sähköinen järjestelmä muistuttaa vastuullisia viranhaltijoita sopimusten päivityksestä. Pääsääntöisesti sopimuksien päivitys on hallittua, mutta henkilöresursseista sekä erityisesti sopimuskumppaneista johtuen joidenkin sopimusten kohdalta päivitys on edelleen kesken.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päätyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osavuosisikatsaukset ja toimintakertomukset laaditaan kunnan ohjeiden ja aikataulun mukaan.

Lautakunnat saavat raportit talousarvion toteutumisesta kokousaikataulun mukaisesti. Osavuosisikatsaus on lautakuntien hyväksyttävänä elokuun kokouksissa. Mainittakoon, että opetuksen tulosalueen talousarvion ennakointi on mahdollista vasta lokakuussa, koska tällöin on tiedossa alkaneen lukuvuoden henkilöstökulut.

Kunnan valtuuttamat tilintarkastajat tarkastavat vuosittain peruskoulu- ja lukiotilaston sekä taloustilaston. Sivistys- ja elinvoimapalveluiden käteiskassat tarkastetaan vuosittain.

Sisäisen valvonnan lomakkeen täyttö suoritetaan vuosittain käymällä tämä lomake läpi lautakunnan ja viranhaltijoiden kanssa.

Lomake palautetaan täytettynä viimeistään 28.2.2023 osoitteeseen (mikäli lautakuntäkäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talouspalveluille): talouspalvelut@vihti.fi